

**Zabezpečení příslušníků silových resortů
ve vybraných členských státech NATO a EU**

Jaroslav Šetek

VÚPSV Praha
2006

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí,
Praha 2, Palackého náměstí 4
Vyšlo v roce 2006, 1. vydání, náklad 26 výtisků, počet stran 30
Tisk: VÚPSV

Recenze: Ing. Radmila Malá (ministerstvo financí)
Doc. JUDr. Vilém Kahoun, PhD. (ČSSZ)

ISBN 80-87007-19-0

Obsah

Úvod	4
Vybraní členové NATO a EU	5
Ozbrojené složky Belgie	5
Ozbrojené složky Francie.....	8
Ozbrojené složky Itálie.....	10
Ozbrojené složky Maďarska	11
Ozbrojené složky Spolkové republiky Německo	12
1. Zabezpečení personální skupiny vojáci na čas.....	12
2. Zabezpečení vojenských profesionálů	13
Ozbrojené složky Rakouska	17
Ozbrojené složky Slovenska	19
Ozbrojené síly Spojených států amerických	22
Ozbrojené složky Velké Británie	27
Závěr	29
Literatura	30

Úvod

Východiskem a cílem předložené studie je podání výkladu o úloze, systému a organizaci důchodového zabezpečení příslušníků silových resortů některých vybraných členů a kandidátů NATO a Evropské unie. Zpracovávaná problematika je dosud málo známá, ale neustále více aktuální a důležitá, neboť právě může být důležitým zdrojem pro realizaci reformních pokusů v důchodovém zabezpečení. V každém členském státu NATO a Evropské unii platí jiné zásady spojené s odchodem příslušníků ozbrojených složek ze služebního poměru. Ve všech zemích NATO a Evropské unie je zachován systém výsluhových náležitostí, zejména důchodový systém hmotných nároků pro příslušníky ozbrojených složek a všude je legislativními normami chráněno to, aby přechod do civilního života proběhl bezkonfliktně a aby neznamenal sociální úpadek.

Zároveň platí realita, že velitelství NATO v Bruselu ani místní regionální velitelství NATO po Evropě a Spojených státech amerických nestanovují svým členům a budoucím potenciálním kandidátům žádné závazné normy, jakým způsobem realizovat systém výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených sil. Systém výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek je plně v působnosti politické reprezentace každého státu.

Základní cíl a smysl studie spočívá v otázce:

„Proč oblast sociálního zabezpečení deklaruje vyšší standardy bývalým vojákům z povolání a příslušníkům ostatních vojensky organizovaných sborů oproti jiným profesím“?

Zdůvodnění:

Existují převážně "negativní" zvláštnosti služby ve vojensky organizovaném sboru (v ozbrojených složkách státu) - v demokratickém politickém systému se projevují obzvláště v těchto základních oblastech:

- *základní lidská práva a svobody,*
- *politická práva,*
- *hospodářská, sociální a pracovní práva,*
- *trestní právo.*

Výše citované zvláštnosti lze považovat jako opodstatněnou podmínku pro stanovení vyšších standardů v oblasti sociálního zabezpečení příslušníků ve služebním poměru k ozbrojeným složkám státu.

1. Vybraní členové NATO a EU

Ozbrojené složky Belgie

Príslušníci ozbrojených sil a bezpečnostních složek jsou považováni za zvláštní kategorii státních zaměstnanců. Vztahují se na ně některá zvláštní pravidla v rámci tohoto systému.

Typy dávek

A/ Odchodné

Príslušníkům ozbrojených sil náleží při ukončení služebního poměru odchodné, které náleží za předpokladu minimální délky služby 5 roků. Minimální výše odchodného činí 1 plat, maximální výše 7 platů, při výkonu služby zvláštního stupně nebezpečnosti 10 platů. Za službu ve zvláštním stupni nebezpečnosti (letectvo, výsadek, průzkum, a zahraniční mise pod patronací NATO, EU, OSN, OBSE) se odchodné zvyšuje následovně:

- do 15 roků o jeden plat,
- od 15 do 20 roků o 2 platy,
- nad 20 roků 3 platy.

S přihlédnutím ke službě ve zvláštním stupni nebezpečnosti může celková výše činit až 10 platů.

B/ Výsluhový služební důchod

Pro příslušníky ozbrojených sil Belgie jsou určeny dvě skupiny důchodového zabezpečení. První skupina představuje částečný důchod, druhá skupina představuje výsluhový (plný) důchod.

Do částečného důchodu mohou příslušníci odejít po minimální délce 10 let trvání služebního poměru k ozbrojeným silám.

Za předpokladu minimální délky 35 let ve služebním poměru v ozbrojených silách mohou příslušníci odejít do výslužby ve věku 55 let. Nesledují se přitom hodnotní kategorie jako v některých jiných státech. V případě služebního zařazení v pozici výkonných letců, výsadkových jednotek, průzkumu a dalších služeb zvláštního stupně nebezpečnosti se odchází za předpokladu minimální délky služby v tomto zařazení ve věku 52 let. Plný důchod, který představuje 77 % posledního služebního příjmu před ukončením služebního poměru lze dosáhnout za předpokladu délky 35 let služby nebo za předpokladu minimální délky 25 let služby u zvlášť rizikových jednotek ozbrojených sil (letectvo, průzkum, výsadek). Plný důchod, který představuje 77 % posledního služebního příjmu před ukončením služebního poměru lze dosáhnout za předpokladu délky 35 let služby nebo za předpokladu minimální délky 25 let služby u zvlášť rizikových jednotek ozbrojených sil (letectvo, průzkum, výsadek).

Důchodový systém ozbrojených složek Belgie je oproti civilnímu celostátnímu systému ve zvýhodněném postavení. Státní - civilní zaměstnanci (v pracovním poměru) ostatních resortů mohou získat maximální důchod ve výši 65 % platu, a to tehdy, když překročili 67. rok věku.

C/ Finanční kompenzace při přechodu ze zvláštního stupně nebezpečnosti

Vojenskému profesionálovi náleží přiznání finanční kompenzace při přechodu v rámci služebního zařazení ze zvláštního stupně nebezpečnosti k ostatním druhům vojsk (např. ze služebního zařazení letectva do personálních či logistických služeb) přechodná finanční kompenzace, která činí 11 % posledního platu ve zvláštním stupni nebezpečnosti. Kompenzace se přiznává a vyplácí za minimální délku služby 20 let ve zvláštním stupni nebezpečnosti po dobu 3 roků, za 25 let se výplata zvyšuje na 15%.

D/ Zabezpečení při vzniku plné invalidity v důsledku plnění služebních úkolů

Při vzniku invalidity jako důsledku plnění služebních úkolů se přiznává doživotní invalidní renta ve výši 65 % posledního hrubého služebního příjmu (za předpokladu konání služby ve zvláštním stupni nebezpečnosti) a 55 % v ostatních případech.

Vznikne-li plná invalidita mimo plnění služebních úkolů a povinností, je invalidní renta ve výši 43 % posledního služebního příjmu.

Ve všech případech ukončení služebního poměru důsledkem plné invalidity náleží jednorázová dávka odchodného. Tato dávka se v případě vzniku invalidity důsledkem plnění služebních úkolů zvyšuje o 25 %.

E/ Pozůstalostní dávky

Za pozůstalostní dávky se v ozbrojených silách považuje jednorázové mimořádné odškodnění a pozůstalostní výsluhový důchod. V případě jednorázového mimořádného odškodnění náleží vdově pětinašobek průměrného měsíčního platu a každému nezaopatřenému dítěti dvojnásobek. V rámci pozůstalostního výsluhového důchodu náleží vdově po vojákovi 57 % výsluhového důchodu a každému nezaopatřenému dítěti po 12 % částky výsluhového důchodu otce.

Valorizace výsluhových náležitostí

Valorizace výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek stanoví parlament a vychází z tempa růstu služebních příjmů.

Souběh služebního důchodu s civilním

Celková délka služby v ozbrojených silách a ostatních ozbrojených složkách státu se započítává do nároku na důchod ve stáří. Za předpokladu, že voják pobírá výsluhový důchod a po ukončení služby je v pracovním poměru, náleží v době vzniku nároku na starobní důchod celkový zápočet délky služby v ozbrojených složkách a v pracovním poměru. Základ pro kalkulaci vychází z toho, který průměrný příjem byl pro důchod výhodnější (zda ze služebního nebo pracovního poměru). Empirické výzkumy potvrzují, že u více jak 90 % klientů převládá vyšší finanční příjem ze služebního poměru.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

Daňovému zatížení výsluhových náležitostí podléhá pouze odchodné. Uvalená daňová sazba je v průměru o 10 % nižší oproti dani ze mzdy.

Organizační struktura výplaty výsluhových náležitostí

Pro příslušníky armády je určen úřad sociálního zabezpečení v působnosti ministerstva obrany. Tento úřad zabezpečuje veškeré výsluhové náležitosti (jednorázové, opakující se) příslušníků ozbrojených sil.

V působnosti ministerstva vnitra je zřízen speciální úřad sociálního zabezpečení pro příslušníky vojensky organizovaných sborů ostatních resortů - ministerstva vnitra, financí a příslušníků policie, zpravodajských služeb a justičních složek státu. Zásadní zvláštnost byla, že do roku 1995 (dokud existovala všeobecná branná povinnost) úřad sociálního zabezpečení ministerstva vnitra zabezpečoval rodinné příslušníky vojáků základní služby, přestože služba byla konána v působnosti resortu obrany.

Ozbrojené složky Francie

V ozbrojených složkách Francie náleží vojenskému profesionálovi při ukončení služebního poměru odchodné a vojenský důchod.

A/ Odchodné

Výše odchodného, jako jednorázové dávky, je determinováno:

- služebním zařazením,
- délkou služby v ozbrojených silách,
- výší základní části služebního příjmu - služného, jehož výše činí v rozmezí 55 - 60 % celkové výše služebního příjmu.

Příslušníkům se služebním zařazením v bojových jednotkách se odchodné vyplácí za minimální délku 12 let služby v ozbrojených silách. Jeho výše činí 25násobek výše služného. Po 15 letech služby se odchodné zvyšuje na 30násobek služného. Po 18 letech se odchodné zvyšuje na maximální hranici 45násobků služného. Příslušníci se služebním zařazením mimo prostor bojových jednotek mají nárok na 30násobek služného po 17 letech služby a po 20 letech služby na maximální hranici 42násobek služného.

B/ Vojenský důchod

V ozbrojených silách Francie jsou věkové hranice odchodu z činné služby poměrně nízké. Důstojníci odcházejí v závislosti na dosažené hodnosti ve věku 52 až 59 let, poddůstojníci ve věku 36 až 45 let.

Předpokladem pro přiznání vojenského důchodu je minimální délka služebního poměru u ozbrojených sil. Minimální délka služby činí podle personálních skupin ozbrojených sil:

- důstojníci 25 let činné služby,
- poddůstojníci 15 let činné služby.

Poddůstojníci a nižší důstojníci s výsluhou 15 let služby mohou zůstat po dobu 10 let v „dispoziční“ záloze, která umožňuje vyplácení jedné třetiny základního služného a postup podle hodnostního kariérního řádu. Vedení ozbrojených sil se tímto opatřením brání tomu, aby se francouzská armáda stala armádou latinskoamerického typu, tedy armádou s vysokým počtem vysokých vojenských hodností.

Důstojníci ve Francii mohou ukončit vojenskou službu na vlastní žádost, pokud splňují podmínky na získání plného důchodu. Pokud vojenští důstojníci požádají o odchod dříve, mezi 15 - 25 rokem služby, mají nárok na částečný důchod, ale vojenská administrativa nemusí vyřídit pozitivně jejich žádost. Berou se do úvahy roční limity odchodovosti na daný kalendářní rok. Protože francouzská armáda prochází hlubokou restrukturalizací, dochází k plánovanému omlazování velitelského sboru, což je spojeno s redukcí personálního stavu. Od roku 2003 se vyhovuje žádostem na částečný důchod pouze z důvodu snížení zdravotní klasifikace.

C/ Zabezpečení při vzniku plné invalidity v důsledku plnění služebních úkolů

Při vzniku invalidity jako důsledku plnění služebních úkolů se přiznává doživotní invalidní renta ve výši 85 % posledního služného (za předpokladu služby v bojových jednotkách) a 70 % (mimo bojové jednotky). Vznikne-li plná invalidita mimo plnění služebních úkolů a povinností, 55 % posledního služného. Ve všech případech ukončení služebního poměru důsledkem plné invalidity náleží jednorázová dávka odchodného. Za

předpokladu, že není splněn nárok na odchodné (délka služby nesplňuje nárok), vyplácí se jako při minimální délce služby s nárokem na odchodné.

D/ Pozůstalostní dávky

Za pozůstalostní dávky se v ozbrojených silách považuje jednorázové mimořádné odškodnění a pozůstalostní výsluhový důchod - vdovský důchod a sirotčí důchod. V případě jednorázového mimořádného odškodnění náleží vdově dvanáctinásobek služného, každému nezaopatřenému dítěti jeho osminásobek. Vdovám po vojácích náleží vdovský důchod, jehož výše činí 52 % celkového služebního příjmu. Sirotčí důchod je dětem vyplácen ve výši 10 % platu otce.

Souběh nároků a přenositelnost nabytých důchodových práv

Kombinace vojenského důchodu se starobním důchodem je možná po dosažení věkové hranice pro starobní důchod (při splnění podmínek z obecného systému). Vojákové z povolání, který neodsloužil požadovanou věkovou hranici v ozbrojených silách, náleží kalkulace důchodu ve stáří po dovršení věkové hranice následovně: přiznaný vojenský důchod se navýší o náležitosti z pracovního poměru z civilního sektoru.

Organizační struktura a výplata výsluhových náležitostí

Zabezpečením veškerých finančních výsluhových náležitostí vojáků z povolání (odchodného, vojenských důchodů, pozůstalostních dávek a kompenzačních dávek při invaliditě) se zabývá Nejvyšší rada pro záležitosti vojáků. Ta je dislokovaná v působnosti ministerstva obrany.

Valorizace výsluhových náležitostí

Valorizace výsluhových náležitostí (důchodů a invalidních kompenzačních dávek) vojenských profesionálů je totožná s procentní valorizací dávek důchodového zabezpečení v civilním sektoru.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

S výjimkou odchodného nepodléhají výsluhové náležitosti daňovému zatížení. Odchodné se zdaňuje stejným způsobem jako mzdové a platové náležitosti.

Ozbrojené složky Itálie

Systém sociálního zabezpečení po ukončení služebního poměru v ozbrojených silách se realizuje ve dvou základních skupinách dávek:

- odchodné,
- částečný důchod a plný důchod.

A/ Odchodné

Podmínkou pro přiznání nároku na odchodné je minimální délka služby 12 let v ozbrojených silách. Základ pro výpočet odchodného vychází podle délky služebního poměru, služebního zařazení v ozbrojených silách (podle stupně nebezpečnosti a namáhavosti). Maximální hranice (po posledních úpravách k 1. dubnu 2003) pro výpočet odchodného činí 17 platů následující struktury (v % tarifního platu):

- výsluha let (za každé dva roky vojenské služby) - 3 % tarifního platu,
- příslušnost ke služebnímu zařazení v ozbrojeném silách: důstojníci 22 %, poddůstojníci 14 % tarifního platu,
- služební zařazení na cvičišti a bojišti, zařazení ve zvláštním stupni nebezpečnosti, výsadkáři, průzkumníci, výkonní letci - 18 % tarifního platu.

B/ Výsluhový důchod

Důchodové zabezpečení příslušníků ozbrojených sil Itálie se realizuje dvěma dávkami výsluhových důchodů. Těmito dávkami jsou částečný důchod a plný důchod.

Na částečný důchod má nárok důstojník po 13 letech služby ve výši 40 % průměrné výše ročního služebního příjmu před propuštěním ze služebního poměru. Po 20 letech se částečný důchod zvyšuje na 45 %. Částečný důchod lze přiznat pouze personálním skupinám poddůstojníků a nižších důstojníků (do dosažené hodnosti kapitána).

Plný důchod náleží důstojníkům po 25 letech služby v minimální výši 48 % výše průměrného měsíčního hrubého služebního příjmu za poslední rok služební kariéry. Generálům náleží výsluhový důchod po 34 letech služby ve výši 65 % průměrného měsíčního hrubého služebního příjmu za poslední rok služební kariéry.

Valorizace výsluhových náležitostí a způsob výplaty

Výsluhové důchody se valorizují v poměru s valorizací služebních příjmů. Veškeré výsluhové náležitosti nepodléhají daňovému zatížení a jejich výplatu zabezpečuje ministerstvo obrany.

V době nároků na starobní důchod se stává částečný důchod jeho integrální součástí. V případě, že důstojník pobírající výsluhový důchod nastoupí po propuštění do pracovního poměru, je zcela jisté, že výsluhový důchod bude vyšší oproti důchodu z pracovního poměru.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

Výsluhový důchod ani jednorázové odstupné nepodléhá daňové povinnosti vůči státnímu rozpočtu.

Ozbrojené složky Maďarska

V souvislosti s profesionalizací ozbrojených sil se koncem roku 2003 uskutečnila i reforma systému sociálního zabezpečení jejich příslušníků. Nový systém vstoupil v platnost 1. července 2004 (zhruba 6 měsíců před zrušením povinné základní služby). Zásadní změny spočívají v úpravách služebního výsluhového důchodu a jednorázového odstupného při ukončení služby.

Hranice služebního výsluhového důchodu byla po reformě snížena z minimální délky služby 25 let na 20 let. Jeho výše byla stanovena na 65 % průměrného čistého měsíčního platu za poslední kalendářní rok před propuštěním ze služebního poměru. Po 30 letech se důchod zvyšuje na 80 % průměrného měsíčního platu. V případě, že příslušník ozbrojených sil splnil minimální délku služby pro přiznání výsluhového důchodu a odešel do pracovního poměru, při dovršení věkové hranice na starobní důchod se přiznává výhodnější z částek (buď služební důchod nebo starobní důchod).

Služební výsluhový důchod podléhá rovněž valorizaci. Základem pro valorizaci je tempo růstu penzí v civilním sektoru. Služební důchod vyplácí orgán sociální péče v působnosti personálních služeb ministerstva obrany.

Kromě výše uvedených opakovatelných náležitostí je přiznáno jednorázové odstupné. Jeho výše je determinována délkou služby v ozbrojených silách následovně:

- za 2 roky služby 2 poslední měsíční hrubé platy ,
- za 5 let 3 měsíční hrubé platy,
- za 8 let 5 měsíčních hrubých platů,
- za 10 let 6 měsíčních platů,
- za 15 let 8 měsíčních platů,
- 20 let 10 měsíčních platů,
- nad 20 let 12 měsíčních platů.

Organizační struktura výplaty výsluhových náležitostí

Jednorázové odstupné je vypláceno rovněž z kapitoly státního rozpočtu ministerstva obrany, ale na rozdíl od výsluhového důchodu jej vyplácí útvar či úřad (složka ministerstva obrany), kde vojenský profesionál ukončil služební poměr.

Valorizace výsluhových náležitostí

Základ pro výpočet valorizace výsluhových náležitostí vychází z nárůstu důchodových dávek v Maďarsku, tedy stejným procentním podílem.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

Výsluhový důchod ani jednorázové odstupné nepodléhá daňové povinnosti vůči státnímu rozpočtu Maďarska.

Ozbrojené složky Spolkové republiky Německo

Podle "Kariérního řádu ozbrojených sil Spolkové republiky Německo" z roku 1995 jsou ve služebním poměru níže uvedené personální kategorie vojáků z povolání:

- vojáci na čas: personální skupiny poddůstojníků a nižších důstojníků se závazkem do maximální délky služby 9 let v ozbrojených silách,
- vojenští profesionálové: personální skupiny vyšších důstojníků a generálů se závazkem na minimální délku služby 10 let v ozbrojených silách.

Systémy sociálního zabezpečení obou výše uvedených personálních skupin po ukončení služebního poměru v ozbrojených silách jsou značně rozdílné.

1. Zabezpečení personální skupiny vojáci na čas

V souladu s legislativními normami sociálního zabezpečení příslušníků ozbrojených sil přísluší personální skupině vojáků na čas tyto finanční náležitosti:

- přechodný příplatek,
- podpora při ukončení služebního poměru.

Přechodný příplatek je stanoven na zákonem stanovenou dobu. Jeho cílem je dokončení přípravy či zvýšení kvalifikace pro nové povolání. Dávka podléhá daňovému zatížení. Nárok vzniká za minimální délku služby 4 let, kdy je vypláceno 75 % posledního měsíčního služebního příjmu po dobu 6 měsíců, za 6 - 7 let služby je vypláceno po dobu 12 měsíců, za dobu 8 - 9 let služby po dobu 15 měsíců.

Jednorázová finanční sociální dávka - podpora při ukončení služebního poměru, která je diferencovaná podle celkové délky služby v ozbrojených silách. Uvedené náležitosti vyplácí vojenský útvar, u kterého byly tyto skupiny v personální dispozici při ukončení služebního poměru.

Doba služby se započítává pro starobní důchod. V době nároku na starobní důchod jsou uvedené personální skupiny zabezpečeny civilním úřadem sociálního zabezpečení. Starobní důchod se pro uvedenou personální skupinu přiznává podle zákona platného pro státní úředníky a za odslouženou dobu v ozbrojených silách náleží nejvýhodnější podmínky.

Plánované změny v systému sociálního zabezpečení personální skupiny vojáci na čas v souvislosti s plánovanou profesionalizací armády od roku 2010

S plánovaným zrušením základní vojenské služby od roku 2010 se očekává i zásadní personální reforma ozbrojených sil. V rámci této reformy by měla zejména posílit personální skupina vojáků na čas. Z tohoto důvodu se již připravuje i patřičná reforma systému sociálního zabezpečení této skupiny. Podle prvotních návrhů se předpokládá prodloužení personální kategorie vojáci na čas ze současných 9 let na 12 roků. Z tohoto důvodu se navrhuje upravit finanční náležitosti - přechodný příplatek a jednorázovou sociální dávku.

Přechodný příplatek by se vyplácel již za minimální délku služby 3 let ve výši 75 % posledního měsíčního služebního příjmu po dobu 6 měsíců, za 5 - 7 let služby by byl vyplácen po dobu 12 měsíců, za 8 - 9 let služby po dobu 15 měsíců, za 10 - 11 let služby po dobu 18 měsíců. Za předpokladu délky služby 12 let by byl vyplácen v délce 18 měsíců ve výši 100 % posledního měsíčního služebního příjmu.

2. Zabezpečení vojenských profesionálů

Personální skupině **vojenských profesionálů** se vyplácí při ukončení služebního poměru níže uvedené sociální dávky:

- jednorázové: odchodné, odškodnění služebních úrazů, odškodnění při úmrtí,
- opakující se: výsluhový důchod, překlenovací důchod, důchod při služebních úrazech a nehodách (invalidní a pozůstalostní důchod).

Základním vstupním dokumentem pro kalkulaci výstupních náležitostí je poslední výše části služebního příjmu - služného, které činí zhruba 68 - 72 % měsíčního služebního příjmu.

A/ Odchodné

Odchodné se vyplácí po skončení služebního poměru vojenského profesionála za podmínky odchodu z armády po překročení věkové hranice, která je stanovena podle jednotlivých hodnotných personálních skupin. Výměra odchodného se stanoví jako pětinasobek posledního služebního příjmu (bez ohledu na celkový počet odsloužených let). Jeho výše nesmí překročit maximálně stanovenou hranici. Tuto hranici určuje ministerstvo obrany pro každý rok. Pro rok 2005 byla tato hranice ve výši 20 480 EUR.

B/ Kompenzační a vyrovnávací příspěvek při redukcí početního stavu

Důsledkem skončení studené války byla počátkem 90. let přijata patřičná legislativní opatření k redukcí početního stavu Bundeswehru. Na omezenou dobu (od roku 1993 do roku 1998) se snížila věková hranice pro odchod do důchodu o jeden rok při zachování dosavadních výhod.

V prosinci roku 1992 byl schválen zákon upravující vyplácení finančního příspěvku při přechodu vojenského profesionála do pracovního zařazení v civilním sektoru nebo při předčasném odchodu do důchodu. Příspěvek v rozmezí 2 277 - 3 036 byl determinován podle doby aktivní služby a kategorie vojenského profesionála. Zákonný nárok na příspěvek se vztahoval na:

- žadatele o odchod do důchodu z personálních skupin poddůstojníků a důstojníků po dosažení věku 48 let a vojenských profesionálů vybraných odborností v 50 letech věku, jejichž odchod byl v souladu ze zájmy resortu obrany,
- vojenské profesionály, kterým chyběl k dosažení snížené věkové hranice pro předčasný odchod do důchodu jeden rok,
- vojenské profesionály, kteří byli přeřazeni a přijati k výkonu funkce ve státní správě před 1. lednem 1995.

Vzhledem k plánované profesionalizaci armády a poptávce po vybraných specialitech v rámci standardizace bojových operací NATO (zejména v souvislosti s bojem s mezinárodním terorismem) byl tento příspěvek k 31. 12. 2003 zcela zrušen.

C/ Jednorázový příspěvek pro vyrovnání mimořádných nákladů

Na vyrovnání mimořádných nákladů vyplývajících ze změny služebního zařazení (v případě reorganizace přechod na funkci s nižším finančním ohodnocením) nebo z předčasného odchodu do důchodu byl poskytován jednorázový finanční příspěvek ve výši tří měsíčních platů vojenského profesionála. Maximální výše příspěvku nesmí přesáhnout stanovenou hranici 7 850 EUR.

D/ Vyrovnávací příspěvek k důchodu

Z personálních potřeb ozbrojených sil rovněž dochází ke konstrukci příspěvku na vyrovnání výše důchodu vyrovnávacím příspěvkem za předpokladu, že v důsledku předčasného odchodu do důchodu nebo změny ve služebním zařazení by došlo k jeho snížení (důchody při odchodu z funkce státního úředníka jsou zpravidla nižší).

E/ Výsluhový důchod

V ozbrojených silách Spolkové republiky Německo se vyplácí výsluhový důchod za podmínky minimální délky služby 10 let výhradně pro personální skupiny vojáků z povolání. Výsluhový důchod obsahuje tři složky:

- základní důchod,
- místní příplatek,
- jiné služební příplatky, které vyplývají ze zákona o služebním příjmu a jsou označené za důchodové.

Základní důchod je ve výměře 35 -75 % posledního služebního platu a je počítán z níže uvedených položek služebního příjmu:

- základní služné,
- příplatky za výsluhu let,
- funkční příplatky,
- kompenzační příplatky za náročnost vojenské služby.

Pravidla výpočtu a přiznávání důchodu jsou blízka důchodovému zabezpečení úředníků státní správy, kde hranice pro odchod ze služby je jednotná (65 let). Nejnižší možná hranice základního důchodu je 830 Eur měsíčně, maximum 75 % za předpokladu odsloužení 35 let. Po 10 letech činí základní část důchodu 35 % poslední důchodové části služebního příjmu, do 20 let se ročně zvyšuje o 2 %, po dvacátém roce o 1 %, maximum činí 75 % při odsloužení 35 let v ozbrojených silách.

Důchod může být vyšší, pokud voják po nejméně 60 měsících před důchodem naplňoval podmínky zákonného penzijního pojištění a není již schopen zaměstnání ve smyslu podmínek pro pojištění a nebylo ještě dosaženo hranice 70 %. Tato výhoda padá, pokud voják zahájí řádný důchod.

Ve stáří může bývalý vojenský profesionál pobírat výsluhový služební důchod. Za předpokladu, že působil ve služebním poměru například 10 let (minimální hranice pro přiznání výsluhového důchodu) a zbylá léta pracoval do věkové hranice 65 let v civilním sektoru, jsou jeho důchodové náležitosti ve stáří diferencované.

Diferencovanost lze charakterizovat v níže uvedených příkladech:

- 1) *Občan SRN byl po celý produktivní věk ve služebním poměru vojáka z povolání. Po dosažení věkové hranice na odchod do důchodu pobírá doživotní výsluhový důchod, který se transformuje na starobní penzi po dovršení věkové hranice.*
- 2) *Bývalý voják z povolání nebo voják na čas přešel do civilního sektoru a je zaměstnancem státní správy. V tomto případě po dovršení věkové hranice náleží bývalému vojáku z povolání zápočet doby služby v ozbrojených silách do nároků na starobní důchod. Starobní důchod se počítá z let, která jsou finančně nejvýhodnější.*
- 3) *Bývalý voják z povolání s nárokem na výsluhový důchod nebo voják na čas přešel do civilního sektoru a je zaměstnancem nestátního sektoru. V tomto případě od prvního dne*

pracovního poměru, který následuje po propuštění ze služby, náleží výsluhový důchod (u vojáka z povolání) po dovršení věkové hranice pro odchod do starobního důchodu. Od prvního dne nároku na starobní důchod je bývalý voják zabezpečen výhodnějším důchodovým zabezpečením - buď pokračuje výplata výsluhového důchodu nebo důchodu, který plyne z pracovního poměru.

F/ Překlenovací důchod

Překlenovací důchod je vyplácen při stanovených důvodech služební neschopnosti ke službě jako důsledku sociální události nemoci či úrazu (mimo plnění služebních úkolů v bojové přípravě) až do dosažení věkové hranice pro přiznání důchodu.

G/ Důchod při služebních nehodách

Důchod při služebních nehodách je přiznán v případě sociální události úrazu a nemoci z povolání za poškození zdraví vzniklé při výkonu vojenské služby a počítá se podle platové stupnice hodnotí do vzniku nároku na důchod.

H/ Jednorázové odškodnění při vzniku invalidity

Při ukončení služebního poměru z důvodu vzniku plné invalidity jako důsledku úrazu při plnění služebního úkolu obdrží poškozený jednorázovou částku ve výši 50 855 Eur. Tato částka je identická pro všechny personální kategorie ozbrojených sil SRN.

Vedle této částky obdrží poškozený jednorázové mimořádné odškodnění, které je diferencováno služebním zařazením u ozbrojených sil následovně:

- výkonní letci, výsadkáři, průzkumníci, pyrotechnici 76 350 Eur,
- ostatní profese ozbrojených sil 50 980 Eur.

CH/ Jednorázové odškodnění pozůstalých

V případě úmrtí bez ohledu na příčinu (v plnění výkonu služby, mimo službu) náleží pozůstalým jednorázové odškodnění. Jeho výše je dána vztahem k zemřelému v níže uvedených částkách:

- vdova, vdovec 25 450 Eur,
- rodiče odkázáni na zemřelého 12 800 Eur,
- každé pozůstalé dítě 6 475 Eur.

V případě úmrtí z důvodu plnění služebních úkolů nebo nemoci z povolání obdrží pozůstalí jednorázové mimořádné odškodnění, které je diferencováno služebním zařazením zemřelého u ozbrojených sil a jejich vztahem k zemřelému následovně:

- vdovy po letcích, výsadkářích, průzkumnících a pyrotechnících 38 400 Eur,
- ostatní vdovy a vdovci 25 300 Eur,
- rodiče po letcích, výsadkářích, průzkumnících a pyrotechnících 18 942 Eur,
- ostatní rodiče 12 840 Eur,
- každé nezaopatřené dítě po letcích, průzkumnících, výsadkářích a pyrotechnících 9 210 Eur,
- každé nezaopatřené dítě po ostatních vojenských profesích 6 072 Eur.

I/ Pozůstalostní důchody

Vdovám po vojácích z povolání náleží 60 % výsluhového důchodu, pozůstalým dětem po 12 % výsluhového důchodu.

Valorizace výsluhových náležitostí

Valorizace výsluhových náležitostí se provádí pravidelně při valorizaci platů státních zaměstnanců. Empirické výzkumy potvrzují, že tempo růstu výsluhových náležitostí je zpravidla o 4 % nižší oproti valorizaci platových prostředků zaměstnanců státní správy.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

S výjimkou přechodného příplatku, který je poskytován personální skupině vojákům na čas, nepodléhají žádné výsluhové náležitosti daňovému zatížení.

Organizační struktura výsluhových náležitostí

Ve Spolkové republice Německo je v působnosti ministerstva obrany dislokován Odbor sociální péče. Tento odbor zabezpečuje pouze personální skupiny vojáků z povolání odchodným, důchodovými dávkami, náhradami při vzniku invalidity a úmrtí. Odbor sociální péče realizuje rovněž sociální služby pro starobní a invalidní důchodce (např. je zřizovatelem vojenských domovů důchodců, sanatorií apod.). Personální skupinu vojáků na čas plně zabezpečuje příslušnými sociálními dávkami vojenský útvar, kde končili služební poměr. Po odchodu do starobního důchodu je personální skupina vojáků na čas zabezpečena civilním sektorem.

Ozbrojené složky Rakouska

Vojáci z povolání, příslušníci policie a celní správy jsou v Rakousku zařazeni do skupiny úředníků všeobecné správy. Specifičnost vyplývá ze zcela odlišného systému důchodového zabezpečení, než jaký je typický u členů NATO.

Důchod se vypočítává na základě započitatelného měsíčního příjmu a započitatelných služebních let, kdy 80 % započitatelného měsíčního příjmu vytváří základ důchodu. Za započitatelný měsíční důchod se považuje:

- měsíční plat,
- penzijně započitatelné příplatky dosažené úředníkem, vojákem z povolání, policistou v době odchodu do penze. 10 % těchto příjmů úředník odvádí na důchodové zabezpečení. Za 10 let služby je vypláceno 50 % důchodového základu a za každý další rok se důchod zvyšuje o 2 %.

Důchod nesmí překročit důchodový základ. Věková hranice pro odchod do starobního důchodu činí pro muže i ženy 60 let (což znamená výhodnější postavení mužů v pozici státního - veřejného úředníka, resp. příslušníka ozbrojených složek oproti jiným oblastem ekonomické aktivity). Zároveň je ze zákona možné odejít o 5 let dříve do předčasného důchodu.

Zabezpečení při vzniku invalidity

Při vzniku invalidity z důvodu plnění služebních úkolů nebo z důvodu nemoci z povolání obdrží voják či policista nehodové pojištění, které se vyplácí až do doby zahájení (vzniku nároku) starobního důchodu.

Ostatní oblasti sociálního zabezpečení příslušníků ozbrojených složek

Mezi ostatní oblasti sociálního zabezpečení při ukončení služebního poměru příslušníků ozbrojených složek patří:

1. doplňkový příspěvek,
2. zajišťovací příspěvek,
3. zvláštní příspěvek,
4. příspěvek na domácnost,
5. finanční vyrovnání.

Doplňkový příspěvek obdrží odcházející příslušník ozbrojených složek, který má nárok na důchod a nedosahuje minimální důchodové sazby.

Zajišťovací příspěvek činí pro vdovu po příslušníkovi ozbrojených složek, který měl nárok na důchod, 65 % jeho důchodu.

Zvláštní příspěvek je vedle důchodu a zajišťovacího příplatku vyplácen čtvrtletně a činí 50 % měsíčního důchodu. Je obdobou čtvrtletního příplatku vojáka, policisty a státního úředníka v aktivní službě.

Příplatek na domácnost obdrží důchodce ozbrojených složek a státní správy za předpokladu, že má závislou manželku (i bývalou) ve výši 60 Eur.

Finanční vyrovnání obdrží příslušník ozbrojených sil, který ukončil službu bez nároku na důchod ve výši od 2 do 12násobku měsíčního platu, diferencovaného celkovou délkou služebního poměru. Příslušník ozbrojených sil, který slouží u některé z kategorií s vyššími nároky (letci), má i nárok na finanční vyrovnání vyšší, a to až do výšky 36 platů.

Za dobu služby vojáků na čas nevyplývá nárok na důchod pro krátkou dobu trvání závazku ke službě.

Důchodové zabezpečení po dovršení věkové hranice na odchod do důchodu

V případě, že voják ukončí služební poměr po 10 letech a přejde do pracovního poměru ke státní správě, se nárok na jeho starobní důchod zvyšuje za každý rok trvání ve státní správě o 2%.

V případě, že voják z povolání po minimální odsloužené době přešel do pracovního poměru k civilnímu nestátnímu sektoru, na důchod plynoucí z definitivy nárok nezaniká.

Valorizace výsluhových náležitostí

Pro příslušníky ozbrojených složek nejsou stanovena žádná specifika. Valorizace se realizuje stejným způsobem jako u úředníků státní správy civilního sektoru.

Organizační struktura výplaty výsluhových náležitostí

Pro příslušníky ozbrojených složek Rakouska není v působnosti ministerstva obrany vytvořen zvláštní úřad pro přiznání a výplatu dávek. Tuto činnost realizují civilní orgány sociálního zabezpečení stejným způsobem jako sociální skupiny civilních úředníků (veřejné správy.(státních úředníků).

Státním úředníkům vzniká nárok na starobní důchod, slouží-li v definitivní službě nejméně 10 let. Pro příslušníky ozbrojených složek je specifické, že po ukončení služebního poměru nepobírají jednorázové finanční výsluhové náležitosti - odchodné.

Ozbrojené složky Slovenska

Obdobně jako Česká republika zápolila během prvních 10 let po změnách politické orientace i Slovenská republika s legislativním problémem finančního zabezpečení výsluhových náležitostí po ukončení služebního poměru. Zásadní změna nastala v roce 1998, kdy byl schválen zákon č. 114/1998, o sociálním zabezpečení vojáku. Do této doby byly výstupní náležitosti řešeny na základě legislativních norem pro ozbrojené síly za období Československé federace. Sociální zabezpečení vojáků a policistů je nejnověji upraveno samostatným zákonem č. 328/2002 z května roku 2002.

Organizační struktura výsluhových náležitostí

Pro zabezpečení přiznání a výplaty výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek jsou v působnosti ministerstva obrany, vnitra a spravedlnosti zřízeny úřady sociálního zabezpečení. Vojenský úřad sociálního zabezpečení přiznává a vyplácí veškeré výsluhové náležitosti bývalým vojákům z povolání. Do roku 1999 se odchodné vyplácelo v místě útvaru, kde voják z povolání končil služební poměr. Stejná situace a organizace je v působnosti ministerstva vnitra, kde úřad sociálního zabezpečení přiznává a organizuje výplaty výsluhových náležitostí pro příslušníky Policie Slovenské republiky, některé bývalé příslušníky Federálního policejního sboru (v případě státního občanství Slovenské republiky), příslušníků Bezpečnostní informační služby Slovenské republiky a příslušníků Celní správy (kteří jsou v podřízenosti ministerstva financí). Úřad sociálního zabezpečení ministerstva spravedlnosti zabezpečuje bývalé příslušníky Vězeňské služby a Justiční stráže.

Dávky výsluhového zabezpečení

Výsluhové zabezpečení se vztahuje na profesionální vojáky, kteří vykonávají nebo vykonávali vojenskou službu v ozbrojených silách:

- kteří v důsledku specifického charakteru a dlouhodobého výkonu této služby ztratili kvalifikaci na jinou pracovní činnost nebo jim tato činnost byla omezena,
- stali se invalidními v důsledku nemoci nebo invalidity vzniklých při výkonu vojenské služby nebo v souvislosti s ním.

Stejně tak se výsluhové zabezpečení týká vojáků, kteří se po dobu výkonu vojenské služby v ozbrojených silách studiem či výcvikem připravovali na výkon profesionální služby v ozbrojených silách a stali se invalidními v důsledku nemoci nebo úrazu vzniklých při výkonu vojenské služby nebo v souvislosti s ním.

Výše dávek výsluhového zabezpečení závisí na době služby a výši služebního příjmu u profesionálních vojáků. U těch, kteří se připravovali na výkon vojenské služby absolventi vojenských vysokých škol), závisí na výši příjmu, který by dostali bezprostředně po přijetí do služebního poměru profesionálního vojáka.

Z výsluhového zabezpečení se poskytuje výsluhový příspěvek, odchodné, úmrtné, výsluhový důchod, invalidní výsluhový důchod, vdovský výsluhový důchod, vdovecký výsluhový důchod a sirotčí výsluhový důchod.

Hlavní podstata reformního procesu spočívala v tom, že výsluhový důchod jako dávka trvalého celoživotního zabezpečení se poskytuje již od 15 let služby v ozbrojených silách, místo dřívějších 20 roků. Nejvyšší výměra může dosáhnout 60 % posledního hrubého služebního příjmu před ukončením služebního poměru za předpokladu 30 let trvání služebního poměru.

Do soustavy výsluhových dávek patří i po reformních změnách jednorázové finanční dávky při ukončení služebního poměru - odchodné a úmrtné, které bylo téměř plně převzato z legislativy sociálního zabezpečení příslušníků ozbrojených sil ČSFR.

Odchodné představuje následující výše:

- do 10 let je vyplácen 1 plat,
- při službě trvající 10 -15 let 2 platy,
- 15 -20 let 3 platy,
- při službě nad 20 let jsou to 4 platy.

Zcela odlišná situace je u příslušníků bezpečnostních složek Slovenské republiky (Policie SR, Bezpečnostní informační služby SR, Celní správy SR a Vězeňské a Justiční stráže SR), kde výše odchodného podle federální legislativy byla přiznána za minimální délku 5 let služby. Důsledkem reformních změn v systému sociálního zabezpečení příslušníků bezpečnostních sborů se snížila délka služby pro minimální hranici na přiznání odchodného ze 6 roků na 5 roků.

Úmrtné plní obdobné úkoly jako odchodné a vyplácí se:

- pozůstalé manželce (manželovi) ve výši odchodného, které by voják z povolání obdržel při propuštění ze služebního poměru
- nezaopatřeným dětem s nárokem na sirotčí důchod ve výši jednoho platu (bez ohledu na délku služby).

Na vdovský výsluhový důchod má nárok vdova po profesionálním vojákovi, který splnil ke dni smrti podmínku doby výkonu služby pro nárok na výsluhový důchod nebo zemřel:

- v důsledku nemoci či úrazu vzniklých při výkonu vojenské služby nebo v souvislosti s ním,
- byl přede dnem smrti příjemcem výsluhového důchodu nebo invalidního výsluhového důchodu.

Výše tohoto důchodu činí 60 % výsluhového důchodu nebo plného invalidního výsluhového důchodu, na který měl nebo by měl nárok voják v době smrti.

Nárok na vdovský výsluhový důchod zaniká zásadně pouze uzavřením nového manželství, ledaže vdova žila se zemřelým méně než 10 let. V tomto případě se doba trvání nároku na vdovský důchod řídí obecnými předpisy o důchodovém zabezpečení. Nárok nevznikne, pokud byla vdova pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin namířený proti osobě nebo majetku zemřelé osoby.

Vdovecký výsluhový důchod náleží vdovci po vojákyni z povolání, a to v podstatě za stejných podmínek a ve stejné výši jako vdovský důchod. Stejně jako v případě vdovského důchodu nevznikne nárok, pokud byl vdovec pravomocně odsouzený za úmyslný trestný čin namířený proti osobě nebo majetku zemřelé osoby.

Na sirotčí výsluhový důchod má nárok nezaopatřené dítě po profesionálním vojákovi, který splnil podmínky pro vznik nároku na výsluhový důchod nebo zemřel v důsledku nemoci či úrazu při výkonu vojenské služby, či v souvislosti s ním nebo byl v den smrti příjemcem výsluhového důchodu nebo invalidního výsluhového důchodu. Výše důchodu činí 30 % výsluhového nebo plného invalidního výsluhového důchodu, na který měl nebo by měl nárok voják v době smrti. Doba trvání nároku na sirotčí důchod se stanoví podle obecných předpisů o důchodovém zabezpečení.

Nárok na invalidní výsluhový důchod vzniká profesionálnímu vojákovi, který se stal invalidním v důsledku nemoci nebo úrazu, které vznikly při výkonu vojenské služby nebo v

souvislosti s ním. Na invalidní výsluhový důchod má nárok i voják, který se studiem nebo výcvikem připravoval k výkonu profesionální služby v ozbrojených silách. Invalidní výsluhový důchod je plný nebo částečný, přičemž na plný důchod má nárok voják, jehož schopnost vykonávat průměrné civilní zaměstnání je snížena nejméně o 50 %, v ostatních případech snížení této schopnosti má nárok na částečný invalidní výsluhový důchod.

Valorizace výsluhových náležitostí

Valorizaci výsluhových náležitostí schvaluje Parlament Slovenské republiky. Podle zákona č. 257/2001, který doplňoval zákon č. 114/1998, o sociálním zabezpečení vojáků, se výsluhové příspěvky a výsluhové důchody zvyšují s přihlédnutím na růst životních nákladů a s přihlédnutím na růst průměrného služebního příjmu profesionálního vojáka. Zvýšení výsluhových příspěvků a výsluhových důchodů nejpozději ode dne zvýšení důchodů vyplácených Sociální pojišťovnou stanovuje vždy zvláštní zákon.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

Výsluhové náležitosti příslušníků ozbrojených složek se počítají z hrubého platu. Žádná výsluhová náležitost (jednorázová či opakovatelná) nepodléhá daňovému zatížení vůči státnímu rozpočtu ani sociálnímu a zdravotnímu pojištění.

Souběh služebního důchodu s civilním

Délka služby ve všech ozbrojených složkách státu se plně započítává do nároku na starobní důchod. V případě, že příslušník ozbrojených složek splnil minimální délku 15 let na přiznání výsluhového důchodu a odešel do pracovního poměru, při dovršení věkové hranice pro přiznání starobního důchodu se přizná částka pro něho výhodnější (prodloužení výplaty výsluhového příspěvku nebo přechod na starobní důchod), vyplácen je jen jeden důchod.

Ozbrojené síly Spojených států amerických

Ve Spojených státech amerických jsou za ozbrojené složky považovány níže uvedené federální státní organizace:

- Federální ozbrojené síly reprezentované armádou (pozemní síly, vzdušné síly, námořnictvo) v působnosti ministerstva obrany,
- Federální vyšetřovací úřad (F. B. I.) z podřízenosti Federálního ministerstva spravedlnosti,
- Ústřední zpravodajská služba (C. I. A.),
- Policejní sbory jednotlivých států.

Zdroje financování výsluhového zabezpečení

Sociální zabezpečení příslušníků ozbrojených sil - armády (pozemní vzdušné a námořní síly), F.B.I. a C.I.A. je realizováno z federálního rozpočtu a standardy jsou na nepatrné výjimky téměř identické. Výjimky spočívají pouze v systémech kariérních řádů jednotlivých federálních ozbrojených složek. Sociální zabezpečení příslušníků policejních sborů jednotlivých států je realizováno z rozpočtu guvernéra státu, standardy jsou jiné než u federálních orgánů, ale až na některé malé rozdíly identické ve všech státech.

Veškeré ozbrojené složky Spojených států amerických (federální a jednotlivých států federace) mají dvě základní formy finančního zabezpečení:

- jednorázové finanční dávky při ukončení služebního poměru - odchodné, doba služby je u všech složek identická - minimální požadavek 5 let služby a dávky na jednorázové zabezpečení pozůstalých po příslušnících ozbrojených složek,
- opakovatelné finanční doživotní dávky po ukončení služby v ozbrojených složkách - výsluhový důchod za minimální délku 20 let služby, zabezpečení při vzniku invalidity - invalidní důchody a zabezpečení pozůstalých.

Organizační struktura výsluhového zabezpečení

Přestože standardy na zabezpečení výsluhových náležitostí příslušníků federálních ozbrojených složek jsou téměř identické, existuje diferencovanost v organizačním zabezpečení..

Tato diferencovanost vznikla v roce 1984 reformním procesem důchodového zabezpečení pracovníků federální státní správy. Za ozbrojené složky se tato reforma dotkla pouze příslušníků ozbrojených sil (pozemních, námořních a vzdušných) v působnosti ministerstva obrany. Do roku 1984 byly veškeré výstupní finanční náležitosti vypláceny z kapitoly státního rozpočtu ministerstva obrany, z rozpočtové položky nazvané „Důchodové zabezpečení“. Po roce 1984 byla organizační struktura ve výplatě sociálních dávek po ukončení služebního poměru následující:

- z kapitoly rozpočtu obrany se ponechalo vyplácení jednorázových sociálních dávek - odchodné (rozpočtové položky „Odchodné“),
- výsluhové důchody byly převedeny mimo kapitolu státního rozpočtu ministerstva obrany do položky státního rozpočtu „Důchodové zabezpečení vysloužilců a válečných veteránů“, správu rozpočtové položky spravuje civilní státní instituce - Federální úřad pro záležitosti vojenských veteránů,
- provoz státního úřadu je financován ze státního rozpočtu federace,
- komunikaci se státním úřadem realizuje z působnosti ministerstva obrany Odbor pro záležitosti vojenských vysloužilců a veteránů válek, který mimo tuto činnost zabezpečuje

a zprostředkovává kompletní sociální služby pro zájmové sociálně potřebné vysloužilce, veterány válek a pozůstalých,

- žádosti o výsluhové náležitosti předkládají pracovníci personálních služeb základem na Odbor pro záležitosti vojenských vysloužilců a veteránů válek,
- Odbor pro záležitosti vojenských vysloužilců ministerstva obrany předává žádost společně s personální dokumentací žadatele na státní úřad, který provádí patřičné analýzy, kalkulace a rozhodnutí o přiznání dávek,
- žadatel může proti rozhodnutí podat odvolání prostřednictvím personálního důstojníka základny na Odbor pro záležitosti vojenských vysloužilců a veteránů válek.

V působnosti F. B. I. a C. I. A. byla ponechána pravomoc pro přiznávání a výplatu veškerých výsluhových náležitostí i pozůstalostních dávek. Autonomii správy důchodového zabezpečení jak v působnosti F.B.I. i C.I.A. lze pravděpodobně opodstatnit přísným utajením příslušníků těchto federálních úřadů.

Zabezpečení provozu i výsluhových dávek policejních sborů jednotlivých států federace se připisuje na vrub rozpočtu guvernérů jednotlivých států federace.

Valorizace výsluhových služebních důchodů

V ekonomickém a sociálním vědomí nejen příslušníků ozbrojených složek, ale i civilní veřejnosti jsou výsluhové náležitosti považované za integrální součást všestranného - komplexního zabezpečení zájmových personálních skupin, které zabezpečují obranyschopnost a bezpečnost federace. Finanční výsluhové náležitosti jsou podle sociologických výzkumů hlavním motivačním zdrojem pro vstup do služeb ozbrojených složek. Z tohoto důvodu Kongres Spojených států amerických uplatňuje i tuto filozofii strategického myšlení v oblasti valorizace výsluhových náležitostí. Zásadně se neaplikují příklady níže uvedených forem strategického myšlení ve valorizaci:

- navýšení výsluhových náležitostí musí být přímo úměrné tempu růstu mezd,
- navýšení je podmíněno tempem růstu penzí v civilním sektoru,
- navýšení vychází z makroekonomického tempa inflačního růstu.

Kongres USA volí zcela odlišnou strategii, která je determinovaná zejména zahraničně politickými událostmi, na které reaguje poptávka po službách ozbrojených složek. Od začátku 80. let 20. století empirické výzkumy v oblasti sledování tempa růstu standardu výsluhových náležitostí plně potvrdily vyšší valorizační standard oproti penzijním formám v civilním sektoru. Tato politická strategie Kongresu USA se stává hlavně podpůrnou strategií pro aplikaci personálního marketingu v oblasti obranyschopnosti a bezpečnosti federace.

Základ pro kalkulaci výsluhových náležitostí

Za základ pro kalkulaci jednorázových a opakujících se finančních náležitostí příslušníků federálních ozbrojených složek je považováno:

- hrubý základní plat, jehož výše je závislá na dosažené hodnotě a počtu odsloužených let,
- délka služby v ozbrojených silách a ostatních ozbrojených složkách.

Základním dokumentem je Kariérní řád ozbrojených sil a ostatních ozbrojených složek. Pro výsluhové náležitosti je stanovena část platu příslušníka ozbrojených složek - základní plat, a to jeho hrubá výše. Tato část měsíčního platu je u všech ozbrojených složek federace.

Kromě toho obsahuje měsíční plat ještě následující částky:

- *speciální příplatky na (bydlení a stravu),*
- *zvláštní příspěvky a příplatky, jejichž cílem je finančně zvýhodnit a kompenzovat ztížené nebo rizikové podmínky služebního zařazení v ozbrojených složkách a celkově ohodnotit odbornost vybraných a požadovaných profesí pro ozbrojené složky (např.: příplatky pilotům, námořníkům, osádkám ponorek, lékařům, specialistům z oblastí jaderného, leteckého a kosmického výzkumu, rizikové a bojové příplatky, služba v zahraničí, nasazení ve válečném stavu apod.). (Ke konci roku 2004 veškeré ozbrojené složky a jejich součásti v USA identifikovaly na 208 těchto různých příplatků.)*

Skupiny platu příslušníků ozbrojených složek - speciální příplatky, zvláštní příspěvky a příplatky se do výsluhových náležitostí **nezapočítávají**.

Výsluhové náležitosti ozbrojených složek

A/ Odchodné

Jedná se o jednorázovou finanční náležitost (identickou pro veškeré ozbrojené složky federace). Odchodné se vyplácí za minimální délku 5 let služby v ozbrojených silách. Výše odchodného je kalkulována od poloviny roku 2003 podle vzorce jednotlivých personálních kategorií ozbrojených sil následovně:

- *vojini a poddůstojníci 10 % ročního základního platu x počet let ve službě,*
- *důstojníci: 13 % ročního základního platu x počet let ve službě,*
- *generálové a admirálové: 15 % ročního základního platu x počet let ve službě.*

Striktně se přiznává pro jednotlivé hodnostní kategorie a podle celkové délky služebního poměru v ozbrojených silách.

B/ Dávky z redukce početních stavů ozbrojených sil

Po ukončení války v Perském zálivu vyhlásil Kongres Spojených států amerických plán redukce početních stavů ozbrojených sil. K celkovému utlumení finančních problémů vojenských profesionálů, kteří jsou nuceni z důvodu redukce početních stavů odejít ze služby ozbrojených sil, zřídilo ministerstvo obrany a Kongres tři druhy finančního vyrovnání.

Finanční náhrady byly vypláceny plně na principech zásluhovosti. Hlavní důraz byl orientován na finanční náhrady vyplácené za dobrovolný odchod ze služby. Hlavním cílem redukční politiky počtu ozbrojených sil v polovině 90. let bylo to, aby se plánovaná redukce realizovala především dobrovolnými odchody z činné služby. K nedobrovolnému odchodu mělo docházet pouze ve výjimečných případech. Počátkem roku 1992 byl zaveden finanční program pro vojenské profesionály, kteří z ozbrojených sil odejdou dobrovolně. Uvedený program se v praxi realizoval ve třech základních formách:

1. *příplatek za dobrovolný odchod ze služby,*
2. *speciální příplatek za odchod z činné služby,*
3. *speciální příspěvek.*

Po teroristických útocích na USA ze dne 11. září 2001 a zahájené operaci "Trvalá svoboda" byla nastolena zcela odlišná personální politika oproti politice z počátku 90. let. Cílem nově nastolené politiky bylo udržet maximální počet příslušníků ozbrojených sil ve službě. Z tohoto důvodu kongres koncem roku 2002 tyto skupiny dávek zcela zrušil s účinností od 1. ledna 2003.

C/ Výsluhový služební důchod

Ve Spojených státech amerických mají na výsluhový služební důchod nárok po propuštění vojenští profesionálové a vysloužilci ostatních složek, kteří odsloužili minimálně 20 let v ozbrojených silách, a to ve výši 50 % základního platu, za každý další rok se důchod zvyšuje o 2,5 %, nejvýše však do maximální výše 75 % základního platu. Zároveň na důchodové zabezpečení mají nárok bývalí profesionálové, kteří byli propuštěni ze služebního poměru pro invaliditu způsobenou výkonem služby za předpokladu, že úroveň invalidity je vyšší než 30 % ztráty průčeschnosti - způsobilosti k výkonu vojenské služby. Za této situace vojenský výsluhový důchod nahrazuje koncepci invalidního důchodu.

D/ Program zabezpečení při předčasném odchodu do důchodu (pouze u ministerstva obrany)

Program předčasného odchodu do důchodu se stal integrální součástí organizačních změn ozbrojených sil a ve spojení s jinými programy měl napomoci realizovat proces redukční politiky personálu ozbrojených sil. Vybraní příslušníci ozbrojených sil, jejichž předčasný odchod byl schválen, obdrželi některé příspěvky, které náležely příslušníkům ozbrojených sil po 20 letech. Důchod jim však byl upraven podle aktuální hodnoty a výsluhových let tak, že bude snížen o 1 % za každý rok pod 20 let činné služby.

Koncepcí programu předčasného odchodu do důchodu pro zájemce z řad příslušníků ozbrojených sil se uplatňovala za níže uvedených podmínek:

- minimální délka služby 15 roků,
- maximální délka služby 19 roků,
- minimálně dosažená hodnota desátníka,
- maximálně dosažená hodnota podplukovníka.

Důsledkem zahájení protiteroristické operace "Trvalá svoboda" byla uvedena skupina ve stejném termínu jako dávky z redukce početních stavů ozbrojených sil zrušena.

E/ Zabezpečení při vzniku invalidity v důsledku plnění bojových a služebních úkolů

Při vzniku invalidity v důsledku plnění bojových a služebních úkolů náleží jednorázová a opakující se finanční náležitosti.

Jednorázová podpora činí celkovou výši základního ročního platu za poslední kalendářní rok před vznikem sociální události - invalidity.

Opakujícími se důchodovými dávkami jsou bývalí příslušníci ozbrojených složek zabezpečeni stejným způsobem jako u výsluhového služebního důchodu za splnění dvou níže uvedených předpokladů:

- 1) byli propuštěni ze služebního poměru pro invaliditu způsobenou plněním služebních úkolů,
- 2) stupeň invalidity přesahuje 30 % ztráty průčeschnosti (způsobilosti k výkonu vojenské služby).

F/ Pozůstalostní dávky

Rodině zemřelého příslušníka ozbrojených složek náleží jednorázová finanční podpora ve výši ročního příjmu ze základního platu.

Pozůstalé manželce / pozůstalému manželovi se přiznává doživotní finanční podpora. Ta se stanovuje tak, že se roční příjem za šest platově nejvýhodnějších let ve službě násobí počtem let činné služby a dělí stem.

Pozůstalým dětem se stálá finanční podpora vypočítává tak, že se roční příjem zemřelého za šest platově nejvýhodnějších let dělí pěti a násobí počtem dětí. Tato podpora je jim vyplácena do věku 20 let za podmínky, že neuzavřely manželství. Pozůstalým dětem se proplácí i středoškolské a vysokoškolské studium včetně pojistného na zdravotní péči (dokud nemají zabezpečen vlastní finanční příjem z pracovní aktivity).

Vliv výsluhových náležitostí na starobní (civilní) důchod

Ve stáří je příslušníkům ozbrojených složek vyplácen beze změn výsluhový důchod za předpokladu minimální délky služby 20 let v ozbrojených složkách Spojených států amerických. Za předpokladu, že příslušník přejde z jedné ozbrojené složky ke druhé (např. z armády k CIA, délka služebních poměrů u ozbrojených složek se sčítá. V případě, že příslušník ozbrojených složek odešel ze služebního poměru za dobu kratší, než je požadováno na přiznání doživotního důchodu (do 20 let), léta odsloužená v ozbrojených složkách se započítávají, neboť příslušník po dobu služby odváděl ze svého služebního příjmu daň sociálního zabezpečení.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí ze služebního poměru

Z výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek Spojených států amerických podléhá pouze jednorázová finanční dávka "odchodné" fiskální povinnosti. Výsluhový vojenský (služební) důchod fiskální povinnosti nepodléhá.

Z odchodného odvádí propuštění příslušníci ozbrojených složek následující formy daní:

- daň sociálního zabezpečení,
- daň z příjmu - federální daň,
- daň z příjmu - daně jednotlivých států federace.

Daň sociálního zabezpečení je kalkulována procentuálně z výše odchodného. Od roku 1992 se odvádí 7,65 % platu na sociální zabezpečení (z toho je 1,45 % určeno na zdravotní péči v rámci sociálního programu Medicare, v rámci kterého všichni vojáci po odchodu jsou pojištěni na minimální výši 100 tisíc USD). Výše pojistného je tedy shodná se základním důchodovým pojištěním civilistů.

Federální daň z příjmu příslušníků ozbrojených složek se počítá podle celkové výše odchodného. Výše zdanění odchodného se každý fiskální rok mění. Daňová politika vůči příslušníkům ozbrojených složek je v podstatě srovnatelná se zaměstnanci civilní sféry státní správy. Rozdíly jsou vypočítávány na základě indexu zaměstnaneckých nákladů.

Daň z příjmu u jednotlivých států příslušníků federálních ozbrojených složek je diferencovaná. Od roku 2000 začal u některých států federace proces postupné redukce až po úplné zrušení (ke konci roku 2001 plně zrušilo 8 států daň pro příslušníky ozbrojených složek, postupně do konce roku 2005 již tuto daň zrušilo celkem 29 států federace).

Ozbrojené složky Velké Británie

Kalkulace výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek je založena na měsíčním služebním příjmu, který obsahuje níže uvedené složky:

- základní služné, jehož výše závisí na dosaženém stupni hodnosti a výsluze let,
- systém zvláštních příplatků podle odbornosti ozbrojených složek,
- systém denních příplatků (pouze u příslušníků armády),
- systém pobídkových příplatků za odsloužená léta a závazek k dalšímu setrvání ve službě.

Výsluhové náležitosti se kalkulují pouze ze součtu složek základního služného a systému zvláštních příplatků podle odbornosti ozbrojených složek.

Při ukončení služby v ozbrojených složkách náleží níže uvedené jednorázové a opakující se finanční náležitosti:

- plný důchod určený pro personální skupiny důstojníků, generálů a admirálů (armáda i policie),
- částečný důchod určený pro personální skupinu poddůstojníků armády a seržanty policie,
- finanční rekompensace z personální redukce počtů (pouze u armády).

A/ Odchodné

Jednorázová výsluhová náležitost odchodné se vyplácí od roku 2003 za minimální délku služby 8 let v ozbrojených silách ve výši 6 hrubých platů, maximální výše odchodného činí 18 měsíčních platů při 22 a více letech služby.

B/ Výsluhový důchod

Ve Velké Británii odcházejí pracovníci v civilním sektoru do důchodu ve věku 60 let a jejich důchod činí maximálně 80 % platu. Vojáci z povolání však odcházejí z činné služby v průměru o 5 let dříve a vojenské důchody jsou v průměru o 5 % vyšší než srovnatelné důchody v civilním sektoru. Věková hranice pro odchod vojáků a policistů do plného důchodu je 55 let. Personální skupina výkonných letců, výsadkářů a speciálních průzkumných jednotek odchází ve věku 52 let, personální skupina generálů pozemních sil odchází ve věku 60 let. Generálové vzdušných sil a admirálů námořních sil odchází ve věku 60 let.

Jestliže vojenský profesionál (důstojnické hodnosti) odchází do důchodu po odsouzení stanovené doby, pak nárok na důchod získává po 16 letech služby (u policistů po 15 letech) a plný důchod získává po 34 letech služby (policisté po 32 letech). Plný důstojnický nebo generálský důchod představuje minimální výši 48,5 % platu, který obdržel na poslední funkci před ukončením služebního poměru. Personální skupina poddůstojníků armády může obdržet částečný důchod po 12 letech služby a plný důchod po 22 letech služby. Podle vyjádření námořnictva (HM Navy) je i důchod částečný "velmi štědrý".

C/ Kompensace v rámci redukčních programů personálu Ozbrojených sil

V britských ozbrojených složkách byly od roku 1991 vyhlášeny na každý rok takzvané programy redukčních limitů. Vojenští profesionálové, kterých se redukce týkala, obdrželi určitou finanční kompensaci, jejíž výše byla na každý rok stanovena Parlamentem. V průměru se jednalo o tříměsíční náhradu. V souvislosti s účastí ozbrojených sil Velké Británie na protiteroristických operacích "Trvalá svoboda" byl bezprostředně od počátku roku 2002 tento program zastaven.

D/ Zabezpečení v případě vzniku invalidity

V případě vzniku invalidity jako důsledku úrazu ve službě náleží poškozenému bez ohledu na celkovou délku služby invalidní důchod, který se rovná součtu složek základního služného a systému zvláštních příplatků podle odbornosti ozbrojených složek a je vyplácen do věkové hranice pro odchod do důchodu podle personálních skupin ozbrojených složek. V případě vzniku invalidity důsledkem plnění bojových úkolů v zahraničí se od roku 2003 částka zvyšuje o 10 %. V době dovršení věkové hranice na důchod se složky invalidního důchodu transformují na částky, které by náležely podle dosažené hodnosti při vzniku invalidity.

E/ Jednorázové Zabezpečení pozůstalých

Při úmrtí příslušníka ozbrojených složek v důsledku plnění služebních povinností náleží pozůstalým systém jednorázového odškodnění, které není ovlivněno délkou služby v ozbrojených složkách, ale počtem závislých rodinných příslušníků. Jednorázové odškodnění pozůstalých je následující:

- manželka 3 hrubé platy,
- každé dítě do 17 let 2 hrubé platy.

F/ Pozůstalostní důchody

Opakujícími se dávkami a zabezpečení pozůstalých po příslušníkovi ozbrojených složek je zajištění výplaty výše základního platu a systému zvláštních příplatků podle kariérních řádů ozbrojených složek, přičemž se přiznává valorizace a celkové plánované postupy v hodnosti, které mohl příslušník ozbrojených složek podle dosaženého stupně vzdělání získat.

Organizační struktura systému výsluhového zabezpečení

Zajištění výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek přiznávají ve Velké Británii určené odbory silových resortů. Při ministerstvu obrany zabezpečuje příslušníky ozbrojených sil Odbor pro sociální záležitosti. Tento odbor mimo přiznávání a výplat sociálních dávek vysloužilcům a pozůstalým zabezpečuje služby sociálního poradenství po ukončení služby a zabezpečuje rovněž rekvalifikační programy.

Valorizace výsluhových náležitostí

Valorizace výsluhových náležitostí příslušníků ozbrojených složek je identická s valorizací jejich služebních příjmů, přičemž valorizační tempo růstu je u výsluhových náležitostí v průměru o 2,5 % nižší oproti valorizaci služebních platů.

Daňová politika vůči příjemcům výsluhových náležitostí

Žádné výsluhové náležitosti příslušníků ozbrojených složek Velké Británie nepodléhají daňovému zatížení.

Závěr

V prostoru NATO a EU (s výjimkou Rakouska) se uplatňují dva základní systémy organizace sociálního zabezpečení příslušníků ozbrojených složek státu:

- typická evropská (úřady sociálního zabezpečení ozbrojených složek dislokované v působnosti ministerstva obrany a úřady sociálního zabezpečení ministerstva vnitra),
- Spojených států amerických (mimo federální ozbrojené složky F.B.I. a C.A.I).

V Rakousku je zcela odlišný systém důchodového zabezpečení, než jaký je typický u členů NATO. Hlavní odlišnost spočívá v tom, že příslušníci ozbrojených složek spadají v rámci důchodového zabezpečení do skupiny úředníků všeobecné správy (stejně jako úředníci v pracovním poměru ke státu).

V ekonomicky nerozvinutějších státech NATO (USA, Velké Británii a Německu) se programy sociálního zabezpečení značně přibližují stavu zahraničně politické situace. Z tohoto důvodu vojensko politická reprezentace státu od zákonodárných orgánů vyžaduje patřičné legislativní úpravy. To se plně potvrdilo počátkem 90. let minulého století (po skončení studené války), kdy byly zavedeny kompenzační příspěvky v souvislosti s redukcí počtů ozbrojených sil. Po událostech 11. září 2001 a v souvislosti se zahájením operace "Trvalá svoboda", byly kompenzační příspěvky s redukcí počtů zrušeny. Důvodem je narůstající poptávka po expertech na speciální vojenské operace. V tom také spočívají zásadní změny realizované v systémech sociálního zabezpečení po roce 2001 po současnost.

Nové členské státy NATO - Česká republika, Polsko a Slovensko zahájily reformu systému sociálního zabezpečení koncem 90. let, Maďarsko až v roce 2003. Od tohoto období se zrealizovaly pouze minimální změny. Systém je zcela stejný, pouze se upravují výše náležitostí.

Je předpoklad, že ve všech členských státech NATO zůstane zhruba do roku 2015 stejný systém sociálního zabezpečení s výjimkou ozbrojených sil Spolkové republiky Německo. Tam by měla nastat zásadní změna po roce 2010 v souvislosti s profesionalizací armády, což se rovněž projeví v systémech sociálního zabezpečení vojenských profesionálů. Z tohoto důvodu vojensko politická reprezentace Německa již připravuje varianty možné reformy systému sociálního zabezpečení.

Literatura

1. plk. Dr. KOSCIELECKI, Lech: Problemy socjalne w Wojsku Polskim i innzch armiach NATO. Redakcja Wojska i Wychowania, 2001
2. Ekonomické zabezpečení osob ozbrojených sil SRN, Velké Británie a USA. Signální informační zpráva MO, 2003
3. Sociální zabezpečení příslušníků ozbrojených sil SRN, Francie, Turecka. Signální informační zpráva MO, 2004
4. Ekonomické aspekty profesionalizace armád. Signální informační zpráva MO, 2004
5. Ekonomické zabezpečení v armádách NATO. Signální informační zpráva MO, 2004
6. Ekonomické a sociální zajištění vysloužilců a veteránů válek USA. Signální informační zpráva MO, 2004
7. Ekonomické zabezpečení ozbrojených sil USA po 11. září 2001. Signální informační zpráva MO, 2005
8. Služba vojenských profesionálů Velké Británie. Signální informační zpráva MO, 2005
9. K otázkám ekonomického zabezpečení příslušníků ozbrojených sil Belgie, Itálie a Nizozemska. Signální informační zpráva MO, 2005
10. ŠETEK, J.: Doktorská disertační práce, VŠE Praha, 2001